

Onderwerp: Concept Voorjaarsnota 2026

Datum vergadering: 8-7-2026

Registratienummer: 2089958 versie 4

Besluitnota

Onderwerp

Concept Voorjaarsnota 2026

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur besluit:

1. de Voorjaarsnota 2026 (DM 2091130) vast te stellen en deze als uitgangspunt te nemen bij het opstellen van de ontwerp Begroting 2027;
 - 1.1 in deze Voorjaarsnota een wijziging door te voeren in wijze van financiering waarbij in drie stappen toegewerkt wordt naar de verschuiving van, nu naar schatting, €15 miljoen in 2031 investeringsuitgaven naar directe bekostiging vanuit de exploitatie door minder kosten te activeren;
2. als richtinggevend uitgangspunt voor de dekking van de Begroting 2027 een verhoging van de belastingopbrengst met 9,4% aan te houden.

Inleiding

Voor u ligt de besluitnota bij de concept Voorjaarsnota 2026 (DM 2091130). Deze Voorjaarsnota heeft betrekking op de periode van 2027 tot en met 2031. Voor deze periode worden zowel het beleidsmatig als het financieel kader voor de uitwerking van de meerjarenbegroting gegeven. In de Begroting 2027 wordt het kader verder ingevuld.

In de AB thema avond bent u meegenomen in de kostenontwikkeling in de waterschapssector. Deze laat een grote stijging zien tot 2050. U heeft tijdens de thema avond gesproken over mogelijke varianten voor de Voorjaarsnota en financiële draaiknoppen. De reflecties van het algemeen bestuur op de varianten en draaiknoppen zijn meegenomen in de afwegingen die het college maakt voor deze Voorjaarsnota. Het college hanteert de volgende uitgangspunten voor de Voorjaarsnota:

- Een beperking van kapitaallasten is nodig voor een toekomstbestendige begroting die wendbaarder is en minder gevoelig is voor rentestijgingen;
- Bestendigen reeds ingezet beleid en deels nieuwe ontwikkelingen;
- Een meerjarig beeld met 2% ruimte in de begroting voor ontwikkelingen is reëel begroten;
- Er is gekozen voor een gelijkmatige tariefontwikkeling met inzet van de egalisereserves

Deze Voorjaarsnota is tot stand gekomen na een zorgvuldig proces waarbij het college met een brede afweging op alle onderwerpen heeft gekeken naar het borgen van reeds ingezet beleid, maakbaarheid en urgentie voor nieuwe ontwikkelingen. Het college kiest er voor om, tegenover een deel kostenstijging vanuit nieuwe ontwikkelingen, kostenbesparende maatregelen in te zetten.

De Voorjaarsnota voorziet een netto kostenstijging als gevolg van exogene ontwikkelingen, ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en het verminderen van kapitaallasten. Voor het jaar 2026 hoort daar ook het dekkingsvoorstel bestaande uit de belastingopbrengsten en mutaties van de egalisereserves bij. De belastingtarieven zullen bij de begroting van 2027 worden vastgesteld. Eventuele verdergaande

geopolitieke ontwikkelingen en bijbehorende kostenontwikkeling zal het college betrekken bij het opstellen van de Begroting 2027.

Meerdere varianten financieel kader beschouwd

In de Voorjaarsnota is een voorkeursvariant financieel kader van het college uitgewerkt (bijlage A). In deze variant worden in totaal €15 miljoen toekomstige kapitaallasten verschoven naar de exploitatie in drie stappen gedurende 5 jaar (2027: €7,5 miljoen, 2028: €1 miljoen, 2031: €6,5 miljoen). Deze bedragen zijn niet willekeurig bepaald maar betreffen de indirecte uren van bepaalde functies in 2027, de overhead in 2028 en de advies- en onderzoekskosten in 2031. Daarnaast worden de egaliseriereserves versneld ingezet naar de gewenste percentages van 10% (watersysteemheffing) en 5% (zuiveringsheffing) in 2034.

Voor het financieel kader zijn verschillende varianten verkend.

Er is een variant (bijlage B.1) uitgewerkt waarbij de verschuiving van de kapitaallasten plaatsvindt over een langere periode (t/m 2033) en waarbij de hoogste bedragen in de latere jaren vallen (2027: €1 miljoen, 2031: €6,5 miljoen, 2033: €7,5 miljoen).

Daarnaast is een variant (bijlage B.2) zonder verschuiving kapitaallasten uitgewerkt.

Tien jaar financiële doorkijk en baten investeringen

Zoals in de AB thema avond gevraagd biedt deze Voorjaarsnota een hoog over financiële doorkijk van tien jaar (in de bijlagen opgenomen). Hierbij moet gezegd worden dat hoe verder vooruit gekeken wordt, hoe onzekerder de cijfers worden. Dit heeft te maken met verschuivingen in het moment waarop grote projecten gereed zijn en deze in de kapitaallasten worden opgenomen.

Tevens is in de AB thema avond gevraagd naar het inzichtelijk maken van de economische baten van investeringen. Hier is in hoofdstuk vijf van de Voorjaarsnota aandacht voor, maar zal met name uitwerking krijgen in de Begroting 2027.

Beoogd effect

Het stellen van kaders en uitgangspunten (financieel en beleidsmatig) voor het uitwerken van de concept Begroting 2027.

Argumenten

Het voorstel steunt op de volgende argumenten:

1.1 *Kostenontwikkeling voor bestendigen reeds ingezet beleid en deels nieuwe ontwikkelingen is onderdeel van deze Voorjaarsnota.*

De voorstellen die onderdeel zijn van de ontwikkelingen Voorjaarsnota 2026 zijn zorgvuldig geanalyseerd op urgentie en maakbaarheid. Veel van deze ontwikkelingen komen voort uit wettelijke verplichtingen en doorwerking van eerder ingezet beleid. De organisatie wordt versterkt o.a. op gebied van digitalisering, grondwater, assetmanagement en extra expertise in verschillende bedrijfsonderdelen.

1.2 *Scherper aan de wind begroten door netto kosten te verlagen.*

Tegenover een deel van de kostenstijging vanuit ontwikkelingen wordt een verlaging van de netto kosten doorgevoerd. Deze zijn het resultaat van een zorgvuldig proces waarbij door het college gekeken is naar de risico's van verschillende kostenverlagende voorstellen en welke acceptabel zijn. We begroten nog scherper aan de wind.

1.3 *Een meerjarig beeld met 2% ruimte in de begroting voor ontwikkelingen is reëel begroten.*

Voor een reëel beeld van benodigde belastingopbrengsten in de komende jaren is gekozen voor 2% ruimte als onderdeel van het meerjarig kader, ook na 2027. De ervaring leert dat alleen al door nieuwe wettelijke verplichtingen de kosten voor het waterschap stijgen. Het weglaten van deze 2% in de benodigde belastingopbrengsten geeft daarom geen reëel beeld van de benodigde belastingopbrengsten na 2027.

1.1.1 Een beperking van kapitaallasten is nodig voor een toekomstbestendige begroting die wendbaarder is en minder gevoelig is voor rentestijgingen.

Om het aandeel kapitaallasten in de begroting te beperken en daarmee ook de gevoeligheid voor rentestijgingen, maakt het college de keuze om minder kosten te activeren in drie stappen gedurende 5 jaar. We voeren hiervoor een wijziging door in wijze van financiering. Het betreft het direct opnemen van kosten welke voorheen via kapitaallasten in de exploitatie zouden terechtkomen. De benodigde belastingopbrengsten zullen daarvoor omhoog moeten.

De voordelen die deze wijziging van financiering met zich mee brengt, zijn:

- In totaliteit minder kosten: er is een toename van belastingopbrengsten door deze wijziging die zich op termijn terug verdient. Omdat deze kosten direct gedekt worden uit de belastingopbrengsten hoeft hier geen rente over betaald te worden. Dit bespaart per saldo kosten. Immers het afbetalen middels leningen betekent dat zowel het bedrag als de rente gedurende de looptijd betaald moeten worden.
- Wendbare begroting: middels het activeren van kosten legt het waterschap langjarig betaalverplichtingen vast. Met een steeds groter aandeel van kapitaallasten in de begroting, neemt hierdoor de wendbaarheid van de begroting af. Met deze wijziging tot het minder activeren van kosten neemt de wendbaarheid van de begroting iets toe.
- Minder renterisico: Deze wijziging maakt de gevoeligheid van de begroting voor renteschommelingen kleiner. Rentepercentages zijn mede afhankelijk van mondiale gebeurtenissen en kunnen als gevolg stijgen, maar uiteraard ook dalen. Door het aandeel rentelasten in de begroting te verlagen hebben renteschommelingen minder invloed op de kostenontwikkeling.

1.1.2 Het naar achteren schuiven van de verlaging van kapitaallasten heeft ongewenste effecten.

Er is een variant (bijlage B1) uitgewerkt waarbij de vermindering van de kapitaallasten plaatsvindt over een langere periode (t/m 2033) en waarbij tevens de hoogste bedragen in de latere jaren vallen (2027: €1 miljoen, 2031: €6,5 miljoen, 2033: €7,5 miljoen). Deze afgevallene variant heeft niet de voorkeur vanwege het feit dat de grootste financiële consequenties hiervan in volgende bestuursperiodes vallen. Ook heeft deze variant minder effect omdat een aantal grote investeringen dan al hebben plaatsgevonden.

Een variant (bijlage B2) zonder verlaging kapitaallasten zorgt dat in de komende jaren de belastingopbrengst minder stijgt. Deze variant doet echter niks aan het aandeel kapitaallasten in de begroting en dat maakt dat deze kosten op een later moment alsnog komen, in totaliteit meer zijn en de gevoeligheid van de begroting voor renteschommelingen groter maakt.

3.1 Er is gekozen voor een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingopbrengsten met inzet van de egalisereserves.

Uitgangspunt is een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingopbrengsten. Daarom wordt het omzetten van de kapitaallasten in drie tranches over vijf jaren verspreid. Daarbij worden de egalisereserves versneld afgebouwd om de pieken (met name in 2029 en 2030) af te vlakken. De afbouw vindt nog wel plaats naar de afgesproken percentages in 2034 maar de inzet van de egalisereserve zal plaatsvinden in een kortere periode van vijf jaar.

3.2 De benodigde belastingopbrengst van 9.4% is het resultaat van meerdere posten waar de wijziging in financieren een belangrijk aandeel in heeft.

De benodigde belastingopbrengst kent een behoorlijke stijging. Belangrijk aandeel in deze stijging is de wijziging in financiering door minder activeren. Deze vraagt 4% benodigde belastingopbrengst, zoals in onderstaande tabel is te zien. Samen met de indexatie, doorwerking eerdere besluiten, nieuwe

ontwikkelingen en minder inzet egalisereserves telt het geheel op tot 9,4%. Er is hierbij toegewerkt naar een gelijkmatige belastingopbrengstontwikkeling in de komende jaren via het minder activeren en de inzet van de egalisereserves. Dit betekent voor komend jaar het minder activeren van €7,5 miljoen en een lagere inzet van egalisereserves dan het voorgaande jaar.

Toelichting opbouw 9,4% belastingopbrengst

	Begroting 2026	VJN2026 - jaar 2027	Toename x € 1.000	In % Belastingopbrengst B2026
Belastingopbrengst	-185.414	-202.787	-17.373	9,4%
Ontwikkeling netto kosten	194.179	210.818	16.639	9,0%
<i>Waarvan:</i>				
<i>Indexatie</i>			4.720	2,5%
<i>Beleidsontwikkelingen</i>			4.791	2,6%
<i>Netto kostenverlagingen</i>			-1.155	-0,6%
<i>Wijziging financiering (minder activeren)</i>			7.500	4,0%
<i>Doorwerking ingezet beleid</i>			783	0,4%
Minder inzet egalisereserve			948	0,5%

Kanttekeningen

Bij het voorstel zijn de volgende kanttekeningen te plaatsen:

3.1 *Het versneld afbouwen van de egalisereserves betekent minder flexibiliteit om kostenstijgingen op te vangen.*

Het versneld afbouwen van de egalisereserves betekent dat we als organisatie eerder de normen van 10% watersysteemheffing en 5% zuiveringsheffing bereiken dan in 2034. Aangezien er de komende jaren naar verwachting een aantal grote projecten gerealiseerd gaan worden, wat leidt tot hoge kapitaallasten, krijgen we nog jaren met grote kostenstijgingen. Doordat de egalisereserves dan zijn afgebouwd is er minder flexibiliteit voor (extra) inzet van reserves om kostenstijgingen op te vangen.

3.2 *Toekomstige financiële ontwikkelingen zijn onzeker.*

Er is gerekend met de huidige financiële inzichten. Met name naar de toekomst is er grote onzekerheid over het exacte moment van gereedkomen van projecten. Dit is van invloed op de kapitaallasten. Ook nieuwe opgaven vanuit het HWBP kunnen van invloed zijn op de exploitatielasten en tot nieuwe inzichten leiden.

Financiën

Met het vaststellen van deze Voorjaarsnota worden de uitgangspunten voor de belastingopbrengsten en de inzet van de egalisereserves vastgesteld. Bij de begroting van 2027 besluit het algemeen bestuur over de inzet van de reserves en de belastingtarieven en daarmee de belastingopbrengst voor 2027.

Kaders

Als kaders en uitgangspunten bij de totstandkoming van deze ontwerp-Voorjaarsnota 2026 gelden:

- Artikel 4 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie HDSR, vastgesteld door het algemeen bestuur op 16 april 2025;
- Voorjaarsnota 2025 en Begroting 2026;
- Waterbeheerprogramma 2022-2027;

- Besluit Beheer en Verantwoording Waterschappen (= BBVW), waarin is opgenomen dat er sprake moet zijn van een meerjarig sluitende meerjarenbegroting;
- Coalitieakkoord 2023-2027 HDSR 'Waterverbinding: In vertrouwen kan veel'.

Communicatie

Na vaststelling van de Voorjaarsnota 2026 door het algemeen bestuur op 9 juli wordt deze op de website van HDSR gepubliceerd.

Samenwerking & participatie

NVT

Vervolg

Vooruitlopend op de behandeling in de commissie Financiën en Algemene Zaken op 9 juni 2026 vindt op 3 juni 2026 een technische bijeenkomst plaats. Op 24 juni 2026 wordt de concept Voorjaarsnota 2026 behandeld in de auditcommissie en op 8 juli 2026 in het algemeen bestuur.

Bijlagen

- A. Variant Voorjaarsnota 2026: Variant vermindering kapitaallasten (verlagingen in periode t/m 2031) en versnelde inzet egalisatiereserves (onderaan dit voorstel);
- B. 1. Variant vermindering kapitaallasten (verlagingen in periode t/m 2033) en versnelde inzet egalisatiereserves (onderaan dit voorstel);
- B. 2. Variant ontwikkelingen en verlagen netto kosten met 2% extra stijging belastingopbrengsten in 2027 (geen vermindering kapitaallasten en geen versnelde inzet egalisatiereserves) (onderaan dit voorstel);
- C. Concept Voorjaarsnota 2026 (DM 2091130)

Bijlage A: Variant Voorjaarsnota vermindering kapitaallasten (verlagingen in periode t/m 2031) en versnelde inzet egalisatiereserves

Meerjarenraming Begroting TOTAAL (met dekkingspercentage WSH 10% ZH 5% in 2034)

Voorjaarsnota 2026	Begroting	VJN2026					VJN2026 - meerjarenbeeld				
Financieel kader totaal HDSR	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Meerjarenbeeld Begroting 2026 (startsaldo t-1)		194.179	202.152	218.443	231.603	248.373	Vanaf 2032 is startsaldo = Totaal netto lasten voorgaand jaar en niet meer cumulatief				
Doorwerking ingezet beleid Begroting 2026		7.973	16.291	13.160	16.769	11.558					
Meerjarenbeeld Begroting 2026		202.152	218.443	231.603	248.373	259.931	296.802	312.527	324.038	334.192	351.677
Herijking meerjarenbeeld Begroting 2026		2.470-	3.834-	754	2.606	2.224					
Ontwikkelingen VJN 2026		4.791	4.101	4.041	4.060	4.049					
Beleidsruimte 2028 en verder (2%)		-	4.216	8.810	13.835	19.321	5.936	6.251	6.481	6.684	7.034
Indexering vanaf 2032 (3%)							8.904	9.376	9.721	10.026	10.550
Verwachte stijging kapitaallasten vanaf 2032							4.605	733	93-	7.813	34.556
Verlagen netto kosten		1.155-	1.155-	1.155-	1.155-	1.155-					
Impact € 15 mln minder activeren		7.500	7.900	7.231	6.574	12.431	3.720-	4.848-	5.955-	7.038-	8.099-
Totaal netto-lasten	194.179	210.818	229.672	251.284	274.293	296.802	312.527	324.038	334.192	351.677	395.717
<i>ontwikkeling</i>		8,6%	8,9%	9,4%	9,2%	8,2%	5,3%	3,7%	3,1%	5,2%	12,5%
Mogelijke onttrekking ER	8.979-	8.031-	7.288-	8.127-	7.389-	4.817-	-	-	-	-	-
Benodigde belastingopbrengst	185.414	202.787	222.384	243.158	266.903	291.984	312.527	324.038	334.192	351.677	395.717
<i>ontwikkeling</i>		9,4%	9,7%	9,3%	9,8%	9,4%	7,0%	3,7%	3,1%	5,2%	12,5%

- Ontwikkelingen opgenomen en verlagen netto kosten (voor deel boven 2% ontwikkelingen)
- Verlaging kapitaallasten van in totaal 15 mln. (2027: 7,5 mln., 2028: 1 mln., 2031: 6,5 mln.)
- Versnelde inzet egalisatiereserves (na 2031 geen inzet reserves meer)
- Aangepaste inzet egalisatiereserves (op basis van de hoogte van de kostenstijgingen)

Bijlage B.1 Variant vermindering kapitaallasten (verlagingen in periode t/m 2033) en versnelde inzet egalisatiereserves

Meerjarenraming Begroting TOTAAL (met dekkingspercentage WSH 10% ZH 5% in 2034)

		herijking meerjarenbegroting 2026 VJN 2026									
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Meerjarenbeeld Begroting 2026		202.152	218.443	231.604	248.372	259.931					
Doorrekening MJB 2032 e.v.							288.825	305.774	326.936	339.435	358.859
Herijking MJB 2026		-2.527	-4.410	275	1.083	-	-	-	-	-	-
Ontwikkelingen VJN 2026		4.791	4.101	4.041	4.060	4.049	-	-	-	-	-
Beleidsruimte 2028 en verder (2%)		-	4.087	8.528	13.412	18.744	5.777	6.095	6.499	6.729	7.097
Indexering en dergelijke 2032 e.v. (3%)		-	-	-	-	-	8.665	9.143	9.748	10.093	10.646
Verwachte stijging kapitaallasten na 2031							4.500	1.000	-	7.500	34.500
Verlagen netto kosten		-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087
Impact 15M minder activeren		1.000	920	841	764	7.188	-906	6.011	-2.661	-3.811	-4.938
Begroting netto kosten VJN 2026	194.179	204.329	222.054	244.202	266.604	288.825	305.774	326.936	339.435	358.859	405.077
		5,2%	8,7%	10,0%	9,2%	8,3%	5,9%	6,9%	3,8%	5,7%	12,9%
Mogelijke onttrekking ER	-8.979	-3.336	-3.978	-7.571	-9.752	-10.137	-770	-	-	-	-
Benodigde belastingopbrengst	185.200	200.993	218.076	236.631	256.852	278.688	305.004	326.936	339.435	358.859	405.077
<i>ontwikkeling</i>		8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	9,4%	7,2%	3,8%	5,7%	12,9%

- Ontwikkelingen opgenomen en verlagen netto kosten (voor deel boven 2% ontwikkelingen)
- Verlaging kapitaallasten van in totaal 15 mln. (2027: 1 mln., 2031: 6,5 mln., 2033: 7,5 mln.)
- Versnelde inzet egalisatiereserves (na 2032 geen inzet reserves meer)
- Aangepaste inzet egalisatiereserves (op basis van de hoogte van de kostenstijgingen)

Bijlage B.2: Variant ontwikkelingen en verlagen netto kosten met 2% extra stijging belastingopbrengsten in 2027 (geen vermindering kapitaallasten en geen versnelde inzet egalisereserves)

Meerjarenraming Begroting TOTAAL (met dekkingspercentage WSH 10% ZH 5% in 2034)

	herijking meerjarenbegroting 2026 VJN 2026										
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Meerjarenbeeld Begroting 2026		202.152	218.443	231.604	248.372	259.931					
Doorrekening MJB 2032 e.v.							281.565	299.056	313.872	328.378	351.060
Herijking MJB 2026		-2.527	-4.410	275	1.083	-	-	-	-	-	-
Ontwikkelingen VJN 2026		4.791	4.101	4.041	4.060	4.049	-	-	-	-	-
Beleidsruimte 2028 en verder (2%)		-	4.067	8.489	13.355	18.671	5.631	5.961	6.237	6.508	6.941
Indexering en dergelijke 2032 e.v. (3%)		-	-	-	-	-	8.447	8.942	9.356	9.761	10.412
Verwachte stijging kapitaallasten na 2031							4.500	1.000	-	7.500	34.500
Verlagen netto kosten		-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087	-1.087
Begroting netto kosten VJN 2026	194.179	203.329	221.114	243.322	265.784	281.565	299.056	313.872	328.378	351.060	401.826
		4,7%	8,7%	10,0%	9,2%	5,9%	6,2%	5,0%	4,6%	6,9%	14,5%
Mogelijke onttrekking ER	-8.979	-4.446	-7.982	-6.842	-5.701	-4.561	-3.421	-2.281	-1.140	-	-
Benodigde belastingopbrengst	185.200	198.883	213.132	236.481	260.082	277.003	295.635	311.591	327.238	351.060	401.826
<i>ontwikkeling</i>		7,4%	7,2%	11,0%	10,0%	6,5%	6,7%	5,4%	5,0%	7,3%	14,5%

- Ontwikkelingen opgenomen en verlagen netto kosten (voor deel boven 2% ontwikkelingen)
- Geen verlaging kapitaallasten
- 2% verhoging van de benodigde belastingen in 2027 door een lagere inzet van de egalisereserves (alleen in 2027)